

Datum van inontvangstneming : 27/11/2018

Zaak C-634/18

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

11 oktober 2018

Oznaczenie sądu krajowego:

Sąd Rejonowy w Słupsku (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

20 juni 2018

Strafzaak tegen:

Jl

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Strafzaak tegen Jl, die ervan wordt beschuldigd de feiten te hebben gepleegd die strafbaar zijn gesteld in artikel 62, leden 1 en 2, van de ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (wet tot bestrijding van drugsverslaving) van 29 juli 2005 (Dz. U. 2005, nr. 179, volgnr. 1485; hierna ook: „UPN”).

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Voorwerp: in de eerste plaats uitlegging van artikel 4, lid 2, onder a), gelezen in samenhang met artikel 2, lid 1, onder c), van kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad van 25 oktober 2004 betreffende de vaststelling van minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van de illegale drugshandel; in de tweede plaats verenigbaarheid van artikel 62, lid 2, van de ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii van 29 juli 2005 met de genoemde bepalingen van kaderbesluit 2004/757/JBZ, de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie en het legaliteitsbeginsel wat betreft strafbare feiten en sancties

Rechtsgrondslag: artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

Prejudiciële vragen

1) Moet de Unierechtelijke norm van artikel 4, lid 2, onder a), gelezen in samenhang met artikel 2, lid 1, onder c), van kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad van 25 oktober 2004 betreffende de vaststelling van minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van de illegale drugshandel aldus worden opgevat dat deze bepaling zich er niet tegen verzet dat het begrip „grote hoeveelheden drugs” telkenmale door de nationale rechter wordt uitgelegd op grond van een individuele beoordeling, en vereist een dergelijke beoordeling niet dat er een geobjectiveerd criterium wordt toegepast, in het bijzonder dat wordt vastgesteld dat de dader in het bezit is van drugs voor het verrichten van de handelingen in de zin van artikel 4, lid 2, onder a), van dit kaderbesluit, namelijk om drugs te produceren, aan te bieden, te koop te stellen, te distribueren, te verhandelen of af te leveren, ongeacht de voorwaarden?

2) Zijn de maatregelen voor rechterlijke bescherming die vereist zijn voor de waarborging van de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de Unierechtelijke normen in kaderbesluit 2004/757/JBZ, en met name in artikel 4, lid 2, onder a), gelezen in samenhang met artikel 2, lid 1, onder c), daarvan – gelet op het feit dat de ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii geen precieze formulering van het begrip „grote hoeveelheden drugs” bevat en de uitlegging van deze kwestie in iedere zaak overlaat aan het discretionaire oordeel van de rechtsprekende formatie – toereikend om Poolse burgers de doeltreffende bescherming te garanderen die voortvloeit uit de Unierechtelijke normen tot vaststelling van de minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van de illegale drugshandel?

3) Is de nationale wettelijke norm van artikel 62, lid 2, van de ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii verenigbaar met het Unierecht en, in het bijzonder, met de norm van artikel 4, lid 2, onder a), gelezen in samenhang met artikel 2, lid 1, onder c), van kaderbesluit 2004/757/JBZ en, zo ja, is de wijze waarop het begrip „grote hoeveelheid psychotrope stoffen en verdovende middelen” wordt opgevat door de Poolse nationale rechters in strijd met de Unierechtelijke regel dat er een zwaardere straf dreigt voor wie zich met het oog op de handelingen bedoeld in artikel 2, lid 1, onder c), van kaderbesluit 2004/757/JBZ schuldig heeft gemaakt aan het bezit van een grote hoeveelheid drugs?

4) Verzet het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie (artikel 14 [van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens] en de artikelen 20 en 21 [van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie], gelezen in samenhang met artikel 6, lid 1, [van het Verdrag betreffende de Europese Unie]) zich niet tegen de bepaling van artikel 62, lid 2, van de ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii, welke voorziet in een zwaardere straf voor het bezit van een grote hoeveelheid psychotrope stoffen en verdovende middelen zoals opgevat door de Poolse nationale rechters?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht en rechtspraak van het Hof van Justitie

Artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie

Artikelen 21 en 22 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

Artikel 4, lid 2, onder b), en artikel 2, lid 1, onder a), b) en c), van kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad van 25 oktober 2004 betreffende de vaststelling van minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van de illegale drugshandel (PB 2004, L 335, blz. 8)

Arresten van het Hof van 12 december 1996, X, C-74/95 en C-129/95, EU:C:1996:491; 28 juni 2005, Dansk Rorindustri e.a./Commissie, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P tot en met C-208/02 P en C-213/02 P, EU:C:2005:408, punten 215-219; 3 mei 2007, Advocaten voor de Wereld, C-303/05, EU:C:2007:261, en 22 mei 2008, ██████████, C-266/06 P, EU:C:2008:295

Arrest van het Gerecht van 27 juni 2012, ██████████, T-372/10, EU:T:2012:325

Aangevoerde bepalingen van het EVRM en rechtspraak van het EHRM

Artikelen 7 en 14 EVRM

Arresten van het EHRM van 12 juli 2016, ██████████ tegen Oekraïne CE:ECHR:2016:0712JUD000892711, en 15 juli 2014, ██████████ tegen Georgië, CE:ECHR:2014:0715JUD004555408

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Artikel 62 van de ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii bepaalt:

„1. Hij die in strijd met de bepalingen van deze wet in het bezit is van verdovende middelen of psychotrope stoffen wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste 3 jaar.

2. Indien het strafbare feit bedoeld in lid 1 betrekking heeft op een grote hoeveelheid verdovende middelen of psychotrope stoffen, wordt het bestraft met een gevangenisstraf van ten minste 1 en ten hoogste 10 jaar.

3. Minder ernstige gevallen worden bestraft met een geldboete, een vrijheidsbeperkende maatregel of een gevangenisstraf van ten hoogste 1 jaar.”

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 De Prokuratura Rejonowa w Słupsku (parket van het openbaar ministerie Słupsk, Polen) heeft JI er onder meer van beschuldigd dat hij: a) op 7 november 2016 in het bezit was van een grote hoeveelheid psychotrope stoffen in de vorm van amfetamine met een totaal nettogewicht van 10,73 gram en verdovende middelen in de vorm van cannabis met een totaal gewicht van 16,07 gram, wat het strafbare feit van artikel 62, lid 2, van de ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii van 29 juli 2005 oplevert; b) op 28 november 2016 in het bezit was van verdovende middelen in de vorm van cannabis met een nettogewicht van 2,00 gram en psychotrope stoffen in de vorm van amfetamine met een nettogewicht van 0,49 gram, wat het strafbare feit van artikel 62, lid 1, UPN oplevert.
- 2 In de loop van de procedure heeft JI alle hem ten laste gelegde feiten bekend, heeft hij aangegeven dat de cannabis en amfetamine voor eigen gebruik bestemd waren en dat hij niet voornemens was deze aan derden te verstrekken of door te verkopen.
- 3 In het verleden is JI bij de volgende vonnissen van de Sąd Rejonowy w Słupsku (rechter in eerste aanleg Słupsk, Polen) reeds veroordeeld voor de hiernavolgende feiten: a) bij vonnis van 21 september 2010, tot een vrijheidsbeperking van 12 maanden voor de strafbare feiten van artikel 62, lid 3, UPN (minder ernstig geval), erin bestaand dat hij op 6, 7, 8 en 10 oktober 2008 in het bezit was van respectievelijk 0,5, 1, 0,5 en 2,67 gram amfetamine; b) bij vonnis van 14 januari 2014, tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van 1 jaar en 10 maanden voor het strafbare feit van artikel 62, lid 2, UPN, erin bestaand dat hij op 21 en 22 november 2012 in het bezit was van een grote hoeveelheid psychotrope stoffen in de vorm van amfetamine met een nettogewicht van 12,57 gram en verdovende middelen in de vorm van cannabis met een nettogewicht van 15,54 g, alsook voor het strafbare feit van artikel 59, lid 1, UPN, erin bestaand dat hij met het oog op materiële voordelen cannabis met een nettogewicht van 15 gram en amfetamine met een nettogewicht van 5 gram aan derden heeft verstrekt; c) bij vonnis van 3 april 2017, tot een vrijheidsbeperking van 1 jaar en 3 maanden voor het strafbare feit van artikel 62, lid 1, UPN, erin bestaand dat hij op 26 januari 2017 in het bezit was van psychotrope stoffen in de vorm van amfetamine met een totaal nettogewicht van 1,1 gram; d) bij vonnis van 30 juni 2017, tot een vrijheidsbeperking van 6 maanden voor het strafbare feit van artikel 62, lid 1, UPN, erin bestaand dat hij op 10 mei 2017 in het bezit was van een verdovend middel in de vorm van cannabis met een totaal gewicht van 1,40 gram en een psychotrope stof in de vorm van amfetamine met een totaal nettogewicht van 0,30 gram.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 4 Kaderbesluit 2004/757/JBZ bevat geen definitie van het begrip „grote hoeveelheden drugs”. Niettemin wordt dit vage begrip gehanteerd in artikel 4,

lid 2, onder a), van dit kaderbesluit, waarbij het beginsel van de differentiatie van de strafrechtelijke aansprakelijkheid voor drugsdelicten is ingevoerd naargelang de hoeveelheid drugs waarin men handelt of die men in het bezit heeft. Een ander begrip dat in het aangehaalde kaderbesluit wordt gehanteerd [in artikel 4, lid 2, onder b), ervan] is het begrip „drugs die voor de gezondheid het schadelijkst zijn, of grote schade [hebben] toegebracht aan de gezondheid van verscheidene personen”. In het Poolse strafrecht zijn de aanbevelingen van dit kaderbesluit ten uitvoer gelegd in onder meer de bepaling van artikel 62, leden 1 en 2, UPN. Deze bepalingen voorzien in een zwaardere straf voor de dader wanneer hij in het bezit is van grote hoeveelheden psychotrope stoffen of verdovende middelen. De wet definieert het begrip „grote hoeveelheden drugs” echter evenmin. Een dergelijke wettelijke definitie is in geen enkele rechtshandeling op nationaal of Unierechtelijk niveau te vinden. Derhalve tracht de Poolse jurisprudentie deze lacune aan te vullen door het begrip „grote hoeveelheden drugs” alsnog te definiëren. Als gevolg daarvan worden onder meer als doorslaggevend criterium voor de vraag of een hoeveelheid drugs „aanzienlijk”, „onaanzienlijk” of “gewoon” is, elementen aangewend als: a) het gewicht (in gram, kilogram, ton of aantal porties), b) het soort verdovende middelen (verdeling in zogenaamde hard- en softdrugs) en c) het doel (commerciële doeleinden of eigen gebruik). Ondanks de invoering van deze criteria blijft het begrip „grote hoeveelheden drugs” in het nationale recht evenwel vaag en wordt dit door de nationale rechters zo divers gedefinieerd dat de situatie van burgers aanzienlijk verschilt naargelang de regio van het land waar de zaak wordt behandeld.

- 5 Bovendien wordt het begrip „grote hoeveelheid” verdovende middelen in de rechtspraak al te zeer uitgebreid, wat ertoe leidt dat het gedrag van personen die in het bezit zijn van een relatief geringe hoeveelheid drugs op dezelfde wijze wordt gekwalificeerd als dat van personen die in het bezit zijn van grote hoeveelheden. Het overblijvende toepassingsgebied voor het basisdelict van het bezit van drugs wordt sterk ingeperkt, terwijl het als basisdelict de meeste delicten in verband met het bezit van drugs zou moeten omvatten.
- 6 Bijgevolg zijn er enerzijds gerechtelijke beslissingen waaruit blijkt dat 200 g amfetamine als een grote hoeveelheid drugs in de zin van artikel 62, lid 2, UPN moet worden aangemerkt aangezien één portie amfetamine gewoonlijk 0,1 g bedraagt en een dergelijke hoeveelheid dus volstaat voor 2000 porties of de eenmalige intoxicatie van een groot aantal mensen; aanzienlijk is ook de waarde van een dergelijke hoeveelheid, volgens de marktprijzen ongeveer 60 000 PLN. Daarmee is dus voldaan aan het kwantitatieve criterium van het betreffende bestanddeel [zie bijvoorbeeld arrest van de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Polen) van 17 juni 1999]. Anderzijds zijn er ook rechters met andere standpunten: een grote hoeveelheid drugs is een hoeveelheid die volstaat om in één keer enkele tienduizenden mensen te verdoven [zie arrest van de Sąd Apelacyjny w Krakowie (rechter in tweede aanleg Kraków, Polen) van 24 april 1997]; een grote hoeveelheid drugs is een hoeveelheid die volstaat om in één keer ten minste enkele tientallen mensen te verdoven (zie arrest van de Sąd Najwyższy van 14 juli 2011); en een grote hoeveelheid drugs is een hoeveelheid

die volstaat om in één keer enkele honderden mensen te verdoven [arrest van de Sąd Apelacyjny w Wrocławiu (rechter in tweede aanleg Wrocław, Polen) van 20 februari 2008]. Om de zaak nog verder te compliceren, vullen de nationale rechters die norm nog aan met aanvullende criteria, zoals de verhouding tussen de hoeveelheid van bepaalde stoffen en de behoeften van één daaraan verslaafde persoon. Indien het strafbare feit betrekking heeft op een hoeveelheid stoffen die kan voorzien in een dergelijke behoefte van ten minste enkele tientallen verslaafden, moet dus worden aangenomen dat er sprake is van een grote hoeveelheid dergelijke stoffen (zie arrest van de Sąd Najwyższy van 1 maart 2006). In andere gerechtelijke beslissingen wordt voorts overwogen dat bij de beoordeling of sprake is van een grote hoeveelheid niet alleen moet worden vastgesteld hoeveel gangbare doses een dergelijke hoeveelheid bevat, maar tevens of de aangetroffen hoeveelheid überhaupt kan worden geconsumeerd en of deze – rekening houdend met het type ervan – een verdovend effect kan hebben [zie arrest van de Sąd Apelacyjny w Katowicach (rechter in tweede aanleg Katowice, Polen) van 28 juli 2011].

- 7 Dermate uiteenlopende definities van het begrip „grote hoeveelheden drugs” zorgen ervoor dat iemand kan worden geacht in het bezit te zijn van een grote hoeveelheid drugs indien hij bijvoorbeeld in het bezit is van 10 g amfetamine of cannabis, maar ook wanneer het bijvoorbeeld gaat om 3 000 g van één van deze drugs, afhankelijk van de definitie van het begrip „grote hoeveelheden drugs” die door de rechtsprekende formatie in de zaak wordt aangehouden. Zoals blijkt uit de hierboven uiteengezette veroordelingen van JI doet deze diversiteit in de rechtspraak met betrekking tot de definitie van dat begrip zich zelfs voor binnen één plaatselijke jurisdictie, afhankelijk van de samenstelling van de rechtsprekende formatie.
- 8 Dit leidt kennelijk tot een situatie waarin de gedragingen van verschillende daders die in dezelfde omstandigheden in het bezit waren van dezelfde hoeveelheid drugs een verschillende juridische beoordeling krijgen. Bijgevolg is het volgens het nationale recht mogelijk dat de daders van vergelijkbare feiten die in het bezit waren van een in wezen vergelijkbare hoeveelheid drugs ongelijk worden behandeld, afhankelijk van de wijze waarop de rechterlijke instantie waarbij hun zaak aanhangig is de vage rechtsnorm van artikel 62, lid 1, UPN decodeert. De verwijzende rechter heeft ernstige twijfels of dat niet in strijd is met de beginselen van rechtszekerheid en gelijkheid voor de wet.
- 9 Deze bevindingen zouden kunnen doen vermoeden dat de verwijzende rechter deze kwestie dient over te laten aan de nationale instantie die bevoegd is voor de beoordeling van de grondwettigheid van wetten. Er zij evenwel opgemerkt dat het probleem dat in de onderhavige prejudiciële vraag aan de orde wordt gesteld, reeds is behandeld door de Trybunał Konstytucyjny (grondwettelijk hof, Polen) en dat deze rechterlijke instantie, in haar uitspraak van 14 februari 2012, heeft verklaard dat de bepalingen van artikel 62, lid 2, (en artikel 56, lid 3,) UPN, waarin het bestanddeel „grote hoeveelheden” drugs wordt gehanteerd, in

overeenstemming zijn met artikel 42, lid 1, gelezen in samenhang met artikel 2 van de Poolse grondwet.

- 10 Deze beslissing van de Trybunał Konstytucyjny doet evenwel niet af aan de mogelijkheid een beroep op het Unierecht te doen met het oog op de decoding van begrippen die via het Unierecht zijn ingevoerd, zoals het begrip „grote hoeveelheden drugs” in artikel 4, lid 2, onder a), gelezen in samenhang met artikel 2, lid 1, onder c), van kaderbesluit 2004/757/JBZ. Met zijn prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter namelijk te vernemen wat de gemeenschappelijk minimumnorm is voor de uitlegging van het begrip „grote hoeveelheden drugs” of een hoeveelheid „drugs die [...] grote schade [heeft] toegebracht aan de gezondheid van verscheidene personen”. Het Unierecht maakt gebruik van deze termen en dient de nationale wetgever wat dat betreft ook bepaalde minimumnormen inzake de strafrechtelijke bescherming op te leggen. In het kaderbesluit is evenwel niet aangegeven hoe deze begrippen moeten worden opgevat, zodat de nationale wetgevers hier een ruime beoordelingsmarge krijgen, wat er bijgevolg toe leidt dat EU-burgers ongelijk worden behandeld, niet alleen afhankelijk van het land waar het strafbare feit is gepleegd, maar ook naargelang de regio binnen een bepaald land.
- 11 Hier zij eraan herinnerd dat het legaliteitsbeginsel wat betreft strafbare feiten en sancties (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) deel uitmaakt van de algemene beginselen van het Unierecht die ten grondslag liggen aan de gemeenschappelijke constitutionele tradities van de lidstaten, en dat dit beginsel is neergelegd in verschillende internationale verdragen, en met name in artikel 7 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (hierna: „EVRM”).¹ Dit beginsel vereist dat de wet een duidelijke omschrijving geeft van strafbare feiten en de daarop gestelde sancties. Wat de feiten in de onderhavige zaak betreft, is voldaan aan deze voorwaarde indien de betrokkene op basis van de bewoordingen van de relevante bepaling, en, zo nodig, op grond van de uitlegging daarvan door de rechterlijke instanties, kan opmaken op grond van welk handelen of nalaten hij wegens welk strafbaar feit strafrechtelijk aansprakelijk kan worden gesteld. Derhalve dienen de wettelijke bepalingen een duidelijke omschrijving te geven van het verschil tussen het basisdelict, het gekwalificeerde delict en het geprivilegieerde delict.
- 12 De garantie van artikel 7 EVRM, die een essentieel onderdeel van het beginsel van de rechtsstaat vormt, neemt een belangrijke plaats in het door het Verdrag opgelegde beschermingssysteem in, wat wordt benadrukt door het feit dat krachtens artikel 15 EVRM geen enkele afwijking van de toepassing ervan

¹ Arresten van het Hof van 12 december 1996, X, C-74/95 en C-129/95, EU:C:1996:491, punt 25; 28 juni 2005, Dansk Rorindustri e.a./Commissie, C-189/02 P, C-202/02 P, van C-205/02 P–C-208/02 P en C-213/02 P, EU:C:2005:408, punten 215-219; 3 mei 2007, *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, EU:C:2007:261, punt 49, en 22 mei 2008, [redacted], C-266/06 P, EU:C:2008:295, punt 38, alsook het arrest van het Gerecht van 27 juni 2012, [redacted] T-372/10, EU:T:2012:325.

geoorloofd is. Zoals blijkt uit haar voorwerp en doel moet deze garantie aldus worden uitgelegd en toegepast dat zij instaat voor een effectieve bescherming tegen een willekeurige vervolging, veroordeling en bestraffing. Derhalve is artikel 7 EVRM niet beperkt tot het verbod op de toepassing van strafrechtelijke bepalingen met terugwerkende kracht ten nadele van een verdachte. Het omvat tevens het beginsel dat het recht niet ruim mag worden uitgelegd in het nadeel van een verdachte, bijvoorbeeld naar analogie. Meer in het algemeen legt dit artikel het beginsel vast dat alleen het recht (Pools „prawo”) kan bepalen wat een strafbaar feit is en dat ook alleen het recht kan voorzien in een sanctie daarvoor. Door in dat verband gebruik te maken van de term „recht” („prawo” in de Poolse versie, „law” in de Engelse) verwijst artikel 7 EVRM naar hetzelfde begrip dat elders in het EVRM wordt gebruikt („law” in het Engels – in het Pools respectievelijk Nederlands ook weergegeven als „ustawa” of „wet”), een begrip dat zowel op wetgeving als op rechtspraak slaat en dat duidt op de toepassing van kwalitatieve vereisten zoals die van toegankelijkheid, voorzienbaarheid en bepaaldheid.²

- 13 Tevens zij opgemerkt dat artikel 14 EVRM bepaalt dat het genot van de erin vermelde rechten en vrijheden moet worden verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond ook. Volgens de verwijzende rechter laat deze bepaling zien dat er geen onderscheid mag worden gemaakt tussen de situaties van EU-burgers afhankelijk van de regio of op de plaats waar zij wonen. Zoals hierboven is uiteengezet, houdt de beoordelingsmarge met betrekking tot de begrippen „aanzienlijke of grote hoeveelheden drugs” en „[hoeveelheden] drugs die [...] grote schade [hebben] toegebracht aan de gezondheid van verscheidene personen” evenwel een dergelijk onderscheid in, zowel vanuit het oogpunt van de wetgeving van de afzonderlijke lidstaten als vanuit het perspectief van het recht van één van de lidstaten. Volgens de verwijzende rechter is een dergelijke situatie ook in strijd met de artikelen 20 en 21 van het Handvest van de grondrechten.
- 14 De verwijzende rechter is ervan overtuigd dat de rechtsorde van de Europese Unie de natuurlijke maatstaf moet zijn voor de passende nationale standaard voor de opvatting van het begrip „grote hoeveelheden drugs”. Tevens moet rekening worden gehouden met de standaard van het EVRM. Beide systemen hebben gemeenschappelijke waarden die, wat het strafrecht betreft, zijn gebaseerd op het mensenrecht op rechtszekerheid en bepaaldheid.
- 15 Gelet op het feit dat de verwijzende rechter, door zorg te dragen voor rechtmatige uitspraken en eenvormigheid van de rechtspraak, recht pleegt, vereisen de gestelde prejudiciële vragen een antwoord. In de nationale rechtsorde hebben de hoogste rechters, de Sąd Najwyższy en de Trybunał Konstytucyjny, zich reeds over deze kwestie uitgesproken, maar deze uitspraken bieden nog steeds geen ondubbelzinnige uitkomst. Het Hof kan bijdragen tot de verduidelijking van het

² Zie arresten van het EHRM van 12 juli 2016, [redacted] tegen Oekraïne CE:ECHR:2016:0712JUD000892711; van 15 juli 2014, [redacted] tegen Georgië, CE:ECHR:2014:0715JUD00455408.

begrip „grote hoeveelheden” drugs door op dat gebied een Europese standaard te ontwikkelen en door na te gaan of het Unierecht hier geen lacune bevat die door de wetgevende autoriteiten moet worden aangevuld door middel van een interpretatief richtsnoer met betrekking tot de definitie van het begrip „grote hoeveelheden drugs” als bedoeld in kaderbesluit 2004/757/JBZ.